

ANALIZA ŻYWIENIA OGIERÓW
 UZNANYCH W POLSCE
 CZ. IV. ŻYWIENIE OGIERÓW UZNANYCH W REJONIE
 KONIA POGRUBIONEGO I ZIMNOKRWISTEGO

Ewald Sasimowski, Marian Budzyński, Anna Seweryn

Zakład Hodowli Koni AR Lublin

Hodowane w rejonie konia pogrubionego i zimnokrwistego regionalne typy koni objęte były wielokierunkowymi badaniami, których wyniki przedstawione zostały w wielu publikacjach [1, 2, 4, 5, 8, 9, 12]. Publikacje te nie zawierały jednak pełnych informacji dotyczących żywienia ogierów uznanych.

MATERIAŁ I METODY

Rejon konia pogrubionego i zimnokrwistego [6], z którego zostały zebrane niezbędne dane do opracowania, nie jest obszarem zwartym i jednolitym. Obejmuje on swoim zasięgiem szereg regionalnych typów koni, a mianowicie: sokólskie — hodowane na terenie byłego województwa białostockiego, lidzbarskie (olsztyńskiego), sztumskie (gdańskiego) oraz łowicko-sochaczewskie na części województw łódzkiego i warszawskiego. Istnieją również tereny (kieleckie, koszalińskie, szczecińskie, gdzie zrejonizowany i hodowany jest koń pogrubiony), na których nie został do chwili obecnej wytworzony odrębny typ regionalny.

W rejon hodowli konia zimnokrwistego i pogrubionego wysłano ogółem 1237 ankiet adresowanych do właścicieli ogierów uznanych, otrzymano z powrotem 677 ankiet wypełnionych (54,7%). Dane dotyczące żywienia ogierów w poszczególnych okresach oraz zawartość w dawkach jednostek owsianych białka i suchej masy (określonych na podstawie „Norm żywienia zwierząt gospodarskich” [7]) opracowano statystycznie, stosując metodę analogiczną z przedstawioną w części I, poświęconej żywieniu uznanych ogierów małopolskich [10].

WYNIKI BADAŃ I WNIOSKI

Jednym z podstawowych mierników właściwego żywienia koni jest ilość składników pokarmowych, przypadająca na 100 kg ciężaru ciała. Średnie tej wartości w odniesieniu do ogierów zimnokrwistych i pogrubionych zestawiono w tabeli 1. Zarówno jednostki owsiane jak i białko oraz sucha masa wykazały nadmiary w stosunku do zapotrzebowania we wszystkich okresach żywieniowych.

W pierwszej części sezonu rozplodowego ogiery otrzymywały 1,98 j.o./100 kg c.c. 186 g białka i 2,4 kg suchej masy. W II okresie (II części sezonu rozplodowego — maj, czerwiec, lipiec) nastąpił nieznaczny spadek poziomu żywienia w stosunku do okresu I (jednostek owsianych o 0,04/100 kg c.c., białka o 0,05 g/100 kg c.c. oraz suchej masy o 0,2 kg/100 kg c.c.). Spadek ten, być może, spowodowany był przejściem na żywienie letnie (zielonki) jak również zmniejszeniem wykorzystania rozplodowego ogierów.

Tabela 1

Średni poziom składników odżywczych zawartych w dawkach żywieniowych w przeliczeniu na 100 kg ciężaru ciała ogierów pogrubionych

Okres	Ocena poziomu żywienia	Składniki pokarmowe					
		jednost. owsiane		białko, g		sucha masa, kg	
		$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S
I n = 395	zapotrzebowanie	1,80	—	160	—	2,0	—
	dostarczone	1,98	0,46	186	42	2,4	0,4
	różnica	+0,18	—	+26	—	+0,4	—
II n = 288	dostarczone	1,94	0,43	181	46	2,2	0,5
	różnica	+0,14	—	+21	—	+0,2	—
III n = 303	zapotrzebowanie	1,60	—	130	—	2,0	—
	dostarczone	1,87	0,45	177	43	2,1	0,5
	różnica	+0,27	—	+47	—	+0,1	—
IV n = 268	dostarczone	1,88	0,46	172	45	2,1	0,4
	różnica	+0,28	—	+42	—	+0,1	—

Okres III (ciężkie prace polowe — sierpień, wrzesień, październik) zaznaczył się ponownym wzrostem składników pokarmowych w dawce (jednostki owsiane, białko). Jedynie nastąpił spadek suchej masy. Tendencję tę można uznać za prawidłową, ponieważ w okresie tym konie są silnie eksploatowane roboczo, pracując przy żniwach, zwózce zboża i okopowych z pola.

Żywienie w miesiącach listopad i grudzień (IV okres) utrzymywało się na poziomie okresu III, zarówno pod względem ilości jednostek o-

wsianych, białka, jak i suchej masy w dawce. Związane to było zapewne ze zmiennymi warunkami klimatycznymi, powodującymi w niektórych rejonach Polski opóźnienie prac polowych.

Obok ilości składników pokarmowych, przypadających na 100 kg ciężaru ciała, podstawowe znaczenie ma także rodzaj i ilość skarmianych pasz. Prawie we wszystkich dawkach w żywieniu ogierów zimnokrwistych i pogrubionych występowała pasza treściwa. Wielkość dawki tej paszy wahała się od 2 do 16 kg, przy czym większość koni otrzymywała 6-10 kg. Najczęściej były to: owies, jęczmień, żyto, pszenica. W pojedynczych ankietach pojawiły się też: bobik, peluszka, groch oraz kasza jęczmienna. W sezonie rozłódowym skarmiano również jaja i mleko.

W żywieniu ogierów stwierdzono stosowanie trzech rodzajów siana (łąkowe, koniczyna, lucerna) oraz czterech podstawowych gatunków słomy (żytnia, owsiana, jęczmienna, pszenna). Siano łąkowe zadawano w ilości 2-3 kg, a z roślin motylkowych do 2 kg — głównie w sezonie rozłódowym. Dzienna dawka słomy wahała się 1-4 kg, chociaż wystąpiły pojedyncze przypadki skarmiania tej paszy w ilości 8-10 kg na dobę.

Podstawę żywienia letniego stanowiły zielonki: łąkowa z koniczyny i lucerny oraz w niewielkiej ilości z seradeli, wyki, żyta i mieszanek strączkowych. Najczęściej stosowano je w ilości 5-10 kg (maksymalnie 35 kg). Z pasz objętościowych soczystych w okresie jesienno-zimowym znalazły zastosowanie: marchew pastewna, buraki pastewne, buraki cukrowe i półcukrowe. Okopowe skarmiano najczęściej w ilości 1-3 kg dziennie.

Spośród 677 ogierów, których żywienie poddano analizie, zaledwie 14% otrzymywało dodatki witaminowo-mineralne, w tym Hipovit 93,6%, Paszovit 2,1%, mieszankę MM — 4,3%. Wobec oczywistej roli składników mineralnych i witamin w żywieniu koni i ich wpływu na funkcje płciowe [3, 11] stwierdzony stan należy uznać za nieprawidłowy.

W większości przypadków żywienie ogierów było poprawne, chociaż oparte na paszach gospodarskich. W celu rozszerzenia asortymentu stosowanych pasz pożądane byłoby wprowadzenie na szerszą skalę mieszanek przemysłowych, jak również dodatków witaminowo-mineralnych.

LITERATURA

1. Budzyński M., Sasimowski E., Święcki A.: Analiza proporcji między liczebnością koni zarodowych a pogłowiem masowym w poszczególnych rejonach hodowlanych Polski. Prace i mat. zoot., nr 6, 1974.
2. Chachuła J., Chachułowa J.: Zastosowanie mieszanki przemysłowej w żywieniu ogierów ardeńskich i fiordzkich. Roczn. Nauk rol. B-4-2, 1969.
3. Chachuła J., Chachułowa J.: Rola składników mineralnych i witamin w żywieniu koni. Koń Polski, nr 2, 1973.

4. Chachuła J.: Proces kształtowania konia łowickiego na tle miejscowych warunków hodowlanych. Roczn. Nauk rol. B-87-2, 1966.
5. Chachuła J.: Koń sztumski, PWRiL, Warszawa, 1962.
6. Ministerstwo Rolnictwa PRL: Zarządzenie z dn. 6 I 1969 w sprawie rejonizacji hodowli koni. Monitor Polski, nr 2, Warszawa 23 I 1969.
7. Normy żywienia zwierząt gospodarskich. PWRiL, Warszawa 1974.
8. Płotnicki J.: Pochodzenie, rozmieszczenie i przydatność gospodarcza konia sokólskiego. Ann. UMCS, XXI, 17, E, 1966.
9. Sasimowski E.: Rozwój i ukształtowanie się konia garwolińskiego na tle środowiska. Roczn. Nauk rol. B-76-4, 1960.
10. Sasimowski E., Budzyński M., Jeleń B.: Analiza żywienia ogierów uznanych w rejonie konia małopolskiego. AR Lublin, 1978.
11. Seidler S., Żółkiewski A.: Wpływ żywienia na jakość nasienia ogierów z uwzględnieniem zwiększonej częstotliwości krycia. Roczn. Nauk rol. B-71-4, 1957.
12. Wadowski S.: Koń lidzbarski i jego grupy krwi. WSR Olsztyn, 1964.

Э. Сасимовски, М. Будзыньски, А. Северын

АНАЛИЗ КОРМЛЕНИЯ АПРОБИРОВАННЫХ ЖЕРЕБЦОВ В ПОЛЬШЕ ЧАСТЬ IV. АНАЛИЗ КОРМЛЕНИЯ АПРОБИРОВАННЫХ ЖЕРЕБЦОВ В РАЙОНЕ ТЯЖЕЛОВЕСНОЙ И ХОЛОДНОКРОВНОЙ ЛОШАДИ

Резюме

Материал для анализа был собран с помощью вопросника, распределенного между владельцами апробированных жеребцов в количестве 1237 экземпляров, из которых было заполненных 677 экземпляров. Данные, касающиеся кормления жеребцов в отдельные периоды, подвергали статистической обработке по методу, подробно описанному в части I труда, касающейся кормления малопольских жеребцов.

Во всех четырех периодах кормления возникали значительные излишки овсяных единиц (в периоде IV +0,28 на 100 кг веса тела), белка (в периоде III +47 г на 100 кг веса тела) и сухого вещества (в периоде I +0,4 кг на 100 кг веса тела) в сравнении с потребностями. Жеребцов кормили наиболее интенсивно в периоды I-ый (первая часть репродуктивного сезона), III-ий (период тяжелых полевых работ) и IV-ый (ноябрь—декабрь). Во второй части репродуктивного сезона (II-ой период кормления, май—июль) уровень кормления снижался.

Среди кормов наиболее часто применяли овес (6-10 кг), луговое сено (2-3 кг), ржаную солому (1-4 кг), луговой зеленый корм (8-10 кг), кормовую морковь, кормовую и сахарную свеклу. Кормление жеребцов было, в общем, правильным. С целью расширения ассортимента кормов рекомендуется применять в более широком масштабе промышленные комбикорма и корма животного происхождения.

E. Sasimowski, M. Budzyński, A. Seweryn

ANALYSIS OF THE NUTRITION OF APPROVED STALLIONS IN POLAND.
PART IV. ANALYSIS OF THE NUTRITION OF APPROVED STALLIONS
IN THE REGION OF HEAVY AND COLD-BLOODED HORSE

S u m m a r y

The material for the analysis was collected by means of a questionnaire distributed in 1237 copies among owners of approved stallions, of which 677 filled up copies have been returned. The data concerning nutrition of stallions in particular periods was subjected to the statistical treatment by the method described in detail in the part I of the work concerning nutrition of Małopolska stallions.

In all four nutrition periods considerable surpluses of oat units (in the period IV+0.28 per 100 kg of body weight), protein (in the period III+47 g per 100 kg of body weight) and dry matter (in the period I+0.4 kg per 100 kg of body weight) as compared with requirements took place. The stallions were fed most intensively in the periods I (the first part of the reproductive season), III (heavy fields works) and IV (November-December). A distinct drop of the nutrition level took place in the second part of the reproductive season (IInd nutrition period, May-July).

The feeds most often applied were: oats (6-10 kg), meadow hay (2-3 kg), rye straw (1-4 kg), meadow green fodder (8-10 kg), fodder carrot, fodder and sugar beets.

The nutrition of stallions was correct in most cases. To widen the assortment of feeds the application of industrial feed mixtures and vitamin-mineral addition would be recommended.